

Creus del Via Crucis a l'església del Carme de Girona. Foto: Àngel Almazan

Els participants del “Via Crucis” –expressió llatina que significa “Camí de la Creu”– evoquen els moments més importants de la passió. Es tracta del recorregut que va fer Jesús carregat amb la creu des del pretori de Pilat fins a la muntanya del Calvari. Pietoses tradicions han volgut remuntar el seu origen als primer anys del cristianisme, assegurant que la pròpia mare de Jesús hauria marcat els llocs de la via dolorosa visitant-los assíduament.

És probable que malgrat la inestabilitat política (l'any 70 la legió romana va destruir Jerusalem) els llocs sants fossin sovintejats; documentalment però, ens hem de situar després de la pau, amb l'emperador Constantí (any

313). Sant Jeroni (+ 420) escriu: *“Adorar la terra que van trepitjar els peus del Senyor forma part de la nostra fe; el mateix que contemplar les petjades, encara recents com aquell qui diu, de la seva nativitat, de la seva creu i la seva passió”* (Carta a Desideri, 47).

Un testimoni important és el d'Egèria, una dona procedent de la península ibèrica que va pelegrinar a Terra Santa entre els anys 381 i 384. El seu *Diari d'un pelegrinatge a Terra Santa* (Centre de Pastoral Litúrgica, Barcelona, 2010), és una autèntica joia, al mateix temps que una obra imprescindible per a qualsevol amant de la terra de Jesús. Narra en primera persona la commemoració de la passió amb tot tipus de detalls. El Dijous Sant després de sopar, a les 7 de la tarda, els cristians acompanyats pel Bisbe es reunien a la muntanya de les Oliveres on cantaven salms, himnes, resaven i llegien lectures, com la relacionada amb la del Sant Sopar. Aquesta última a la cova on segons la tradició Jesús el va celebrar amb els apòstols. Durant tota la nit la passaven en vetlla pels diferents indrets de la muntanya que el mateix Jesús va trepitjar. A primera hora del matí es traslladaven fins al centre de la ciutat davant d'una Creu que representava la de Jesús. Era situada en un pati entre l'església del Calvari (anomenada *Martyrium*) o la del Sant Sepulcre (*Anàstasi*). Llavors els fidels anaven a descansar poca estona perquè pels volts de les 7 del matí tornaven a la Creu per adorar-la. A les 12 del migdia i durant tres hores es recitaven pregàries i lectures relacionades amb la passió: *“I a cada lectura i a cada oració l'emoció i els gemecs de tothom són extraordinaris; car no hi ha ningú, ni gran ni petit, que aquest dia, durant aquestes tres hores, no plori fins a un punt inimaginable, pel fet que el senyor hagi patit tot això per nosaltres”* (Egèria 37, 7). La resta del dia els cristians en processó es dirigien a altres esglésies. A la del Calvari es beneïen els catecúmens i els fidels. Els més resistents, s'hi quedaven en vetlla durant tota la nit i fins a l'endemà. Alguns han vist en aquestes processons de temple en temple un petit embrió del Via Crucis, ja que entenen que els llocs que visitaven aquell dia eren les “estacions” tal i com les entenem avui.

La devoció a la passió de Jesús a Occident al llarg dels segles naixeria dels mateixos pelegrins que havien estat a Jerusalem i que volien transportar aquells “llocs de passió” al seu país. L'anomenat “Camí de la Creu” amb estacions ja l'esmenta l'any 1294 el frare dominic Rinaldo di Monte Crucis en el seu *Liber Peregrinationis*, després d'haver-hi pelegrinat. Per altra banda, el beat dominic Àlvar de Còrdova (+1430) va fer construir petites capelletes al convent amb les principals escenes de la passió. Cal mencionar el pelegrí anglès Guillem Wey, que arran de les visites a Terra Santa els anys 1458 i 1462, ja menciona el nombre de les catorze estacions.

Recordem també que els pares franciscans es van fer càrrec dels llocs sants l'any 1342 i van ser-ne, i són encara avui, els principals propagadors.

És molt important històricament el Via Crucis de les Creus de Girona (al barri de Torre Gironella), les estacions del qual estan situades en capelletes repartides al llarg del recorregut. És molt antic, promocionat pels pares

caputxins en la seva estada a Girona (1581-1835). Per tant, podria datar de finals del segle XVI o del XVII. Es convoca els quatre primers diumenges de Quaresma a la tarda. El cinquè, a l'interior de la catedral. L'organitza la Junta de Confraries.

Comprentent la dificultat que suposava pelegrinar a Terra Santa, bé sigui per conflictes bèl·lics o per qüestions econòmiques, el Papa Innocenci XI va concedir el 1686 als pares franciscans el dret d'erigir estacions a totes les seves esglésies d'arreu del món. Aquells membres de l'orde (inclosos els de l'orde terciària) que el practiquessin en temples franciscans obtenien les mateixes indulgències que si el fessin a Jerusalem. Benet XIII, el 1726, ho va ampliar després a tots els fidels, fossin franciscans o no, però amb la condició que el practiquessin en esglésies franciscanes. El 1731 el papa Climent XII va definir les catorze estacions i va permetre que qualsevol temple pogués tenir les creus (estacions) sempre i quan fossin beneïdes per un pare franciscà en el moment de col·locar-les. Una restricció que quedaria anul·lada el 1862. No ha d'estranyar, per tant, que a les esglésies es puguin veure clavades a les parets petites capelletes o creus que evoquen cada una d'aquestes estacions.

Cal mencionar el franciscà italià Leonardo de Porto Maurizio (1676-1751), que va aconseguir el 1750 dur-lo a terme al Coliseu de Roma. Des d'aleshores ha estat costum cada Divendres Sant que el Papa el presideixi.

No podem oblidar la Venerable olotina Lliberada Ferrarons (1803-1842) que el practicava en el camí de la muntanya que porta al Montsacopa. Data des de temps immemorials i encara avui es convoca amb èxit de participació.

El Via Crucis que generalment es realitza és el que es coneix com "tradicional" amb catorze estacions que combinen aspectes evangèlics i de la tradició. El papa Joan Pau II va proposar l'any 1991 un Via Crucis amb estacions més fidedignes als evangelis, afegint una quinzena estació relacionada amb la Resurrecció. Aquest "nou" Via Crucis, però, no ha acabat d'arrelar. El mateix Joan Pau II va continuar fent el tradicional al Coliseu, igual que Benet XVI i Francesc.

Àngel Rodríguez Vilagran
Periodista